

Θεατρικός Χώρος
Θέατρο

-
- ▶ Θεατρικός χώρος ή θέατρο είναι ο χώρος όπου συναντιούνται οι άνθρωποι για να παρακολουθήσουν θεατρικές δράσεις
  - ▶ Η αρχιτεκτονική, τα θεατρικά κτίρια και η σκηνογραφία ενδιαφέρουν κυρίως τους ιστορικούς τέχνης
  - ▶ Όμως οι θεατρικοί χώροι είναι καθρέφτης μιας εποχής, ήθους και πολιτικής κατάστασης

-
-
- ▶ Το κτίριο που λέγεται θέατρο αποτελείται συνήθως από τρία στοιχεία το μέγεθός τους και η σημασία τους διαφέρουν:
  - ▶ Σκηνή (παράσταση)
  - ▶ Καμαρίνια, χώροι για διοικητικό προσωπικό, αποθήκες (προεργασία / προετοιμασία)
  - ▶ Φουαγιέ και χώροι υποδοχής του κοινού (πρόσληψη)

Για ποιο λόγο εξετάζουμε τον χώρο; Τι εξετάζουμε στον χώρο;

- ▶ Ο χώρος είναι στενά συνδεδεμένος με το θέατρο.
- ▶ «Η θεατρική τέχνη είναι μια τέχνη του χώρου. [...] Στην τέχνη του θεάτρου δεν έχουμε να κάνουμε με την αναπαράσταση του χώρου αλλά με την εκτέλεση της ανθρώπινης κίνησης μέσα στον θεατρικό χώρο. Ωστόσο, αυτός ο χώρος δεν είναι ποτέ ή μόλις και μετά βίας μοιάζει με τον πραγματικό χώρο που υπάρχει στη σκηνή. [...] Ο χώρος που δημιουργεί το θέατρο είναι μάλλον ένας τεχνητός χώρος, ο οποίος ζωντανεύει μέσα από μια ουσιαστική μεταμόρφωση του πραγματικού χώρου, είναι μια εμπειρία με την οποία ο χώρος της σκηνής μεταμορφώνεται σε ένα διαφορετικό είδος χώρου.»
Hermann, 1931

-
- ▶ Τρεις παρατηρήσεις για τον θεατρικό χώρο:
  - ▶ 1. Ζωντανεύει μόνο με την πράξη της ανθρώπινης κίνησης (και κατ' επέκταση της σκηνικής δράσης).
  - ▶ 2. Είναι το αποτέλεσμα μιας αισθητικής μεταμόρφωσης, δηλαδή ο χώρος της σκηνής δεν είναι ποτέ όμοιος με τον χώρο όπου οι ηθοποιοί δίνουν την παράσταση
  - ▶ 3. Η μεταμόρφωση από έναν κόσμο (φυσικό, πραγματικό) στον αισθητικό ή «τεχνητό» μπορεί να περιγραφεί μόνο με βιωματικούς όρους

Χώρος / χώροι

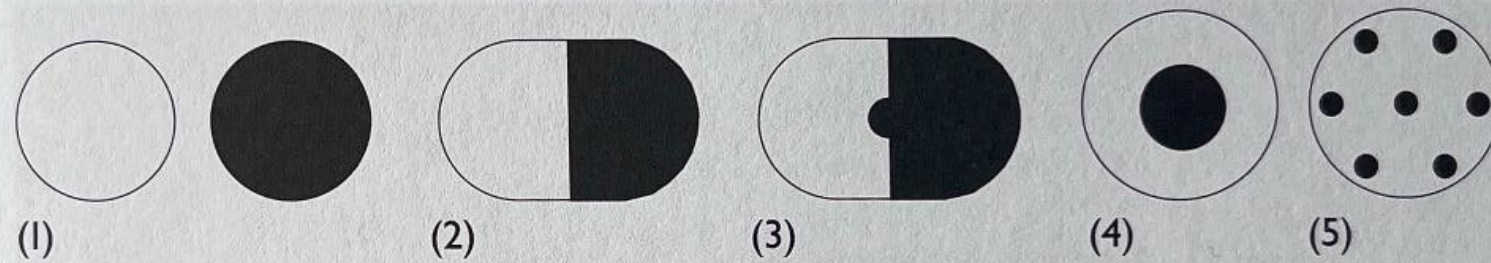
- ▶ Ο θεατρικός χώρος αναφέρεται στις αρχιτεκτονικές συνθήκες του θεάτρου (κτίριο, χώρος παράστασης και χώρος θεατή)
- ▶ Ο σκηνικός χώρος σκιαγραφεί τον χώρο όπου παίζουν οι ηθοποιοί και περιλαμβάνει το σκηνικό
- ▶ Ο τόπος ή χώρος μια παράστασης είναι μια ευρύτερη κατηγορία που περιλαμβάνει το ευρύτερο αστικό ή άλλο περιβάλλον στο οποίο εντοπίζεται το θεατρικό γεγονός
- ▶ Ο δραματικός χώρος αναφέρεται στις χωρικές συντεταγμένες που καθορίζονται και υποβάλλονται από το θεατρικό κείμενο

▶ Γκέι Μακόλεϊ [McAuley], 1999

Ενδεικτικοί τύποι Θεατρικών χώρων

- Η σχέση ηθοποιού θεατή που καθορίζεται από τους διαφορετικούς τύπους θεατρικών χώρων ή χωρικής διαμόρφωσης εξαρτώνται από αισθητικούς, πολιτικούς, κοινωνικούς, θρησκευτικούς, πολιτισμικούς και οικονομικούς ρόλους
- Ιταλική σκηνή / σκηνή με προσκήνιο
- Αμφιθέατρο
- Κυκλικό θέατρο
- Θέατρο χωρίς κτίριο
- Πολυχώροι
- Μεταβαλλόμενοι / μετασχηματιζόμενοι χώροι
- Black box

Διάγραμμα 2. Μορφές θεατρικού χώρου (με βάση το Carlson 1987: 67).

Πέντε κατηγοριοποιήσεις κατά Marvin Carlson

-
- 1. Θέατρο με προσκήνιο (ιταλική σκηνή)
  - 2. Ανοικτή σκηνή ή τύπου πλατφόρμας
  - 3. Ανοικτή σκηνή που συνδέεται με τους θεατές
  - 4. Θέατρο αρένας
  - 5. Περιβαλλοντικό θέατρο

Θέατρο με προκήνιο ιταλική σκηνή

- ▶ Ξεκάθαρος διαχωρισμός ανάμεσα σε περφόρμερ και θεατή
- ▶ Το προσκήνιο διαχωρίζει
- ▶ Ο περφόρμερ / ηθοποιός επιτυγχάνει τον υψηλότερο βαθμό ενσωμάτωσης στον μιμητικό-πλασματικό κόσμο της σκηνης
- ▶ Ο θεατής βυθίζεται στον εαυτό του
- ▶ Προσκήνιο → η επιτομή της μικροαστικής τέχνης
- ▶ Ο τόπος της ιταλικής σκηνης είναι ο τόπος ενός ψέματος: τα πάντα γίνονται σε ένα εσωτερικό το οποίο είναι κρυφά ανοιχτό, απροσδόκητο, γίνεται λαθραία αντικείμενο παρακολούθησης και αντικείμενο απόλαυσης από έναν θεατή κρυμμένο στη σκιά. (Roland Barthes, 1972)

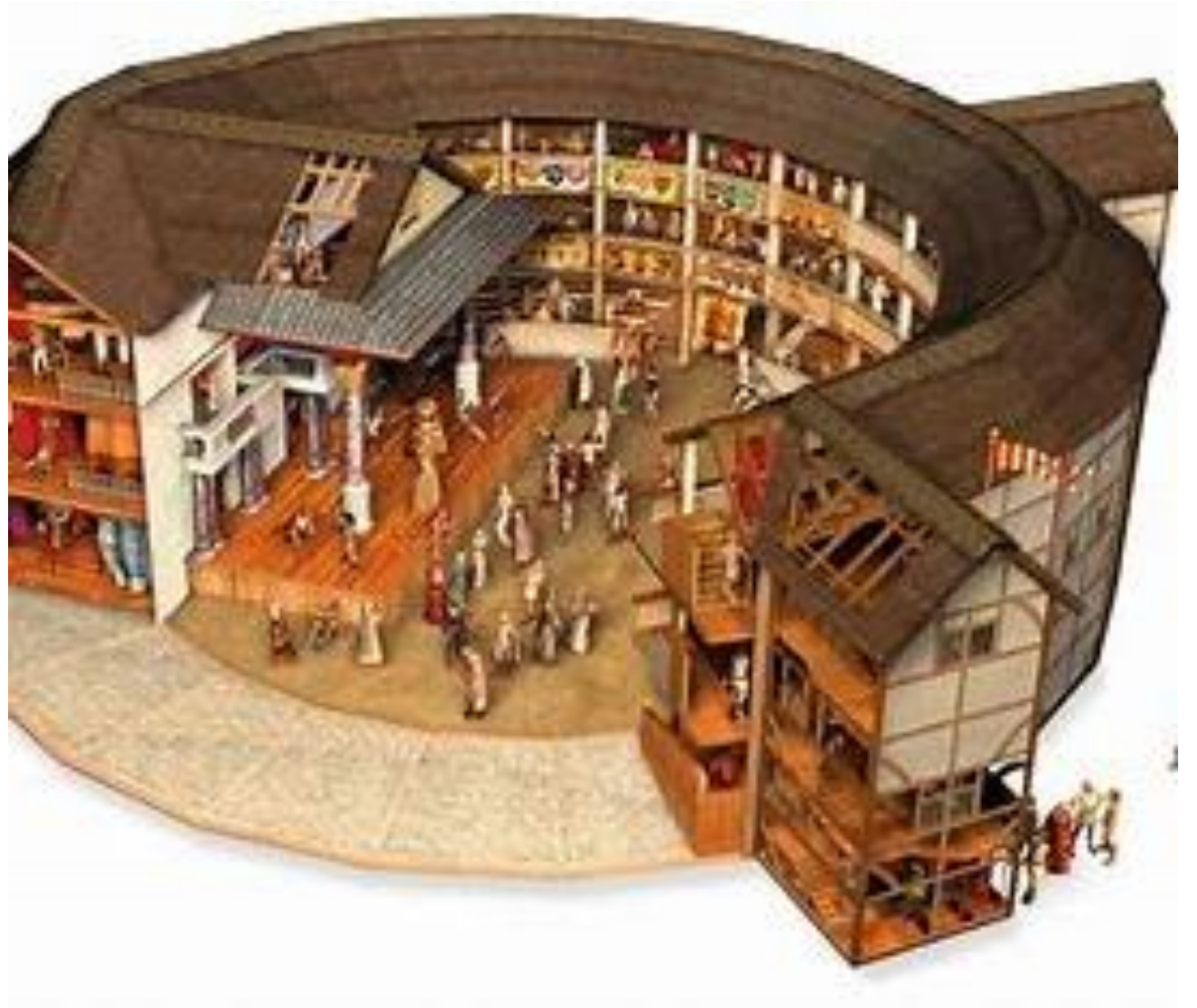
Ιταλική σκηνή

- ▶ Κατασκευάστηκε στην ιταλική Αναγέννηση
  - ▶ Κυρίαρχος χώρος του δυτικού θεάτρου
  - ▶ Εμπεριέχει ταξικό διαχωρισμό
  - ▶ Κατάλληλο για θεατρικούς μηχανισμούς
  - ▶ Κατάλληλο και για όπερα και για μουσικές παραστάσεις (μιούζικαλ)
-

Ανοικτή σκηνή

- ▶ Παλιός και ταυτόχρονα σύγχρονος τύπος σκηνής
- ▶ Στενότερη σύνδεση με το κοινό χάριν της προέκτασης του προσκηνίου
- ▶ Ταυτόχρονα δυνατότητα να διατηρηθούν και αρκετές σκηνογραφικές δυνατότητες
- ▶ Αρχαία ελληνική και ελισαβετιανή σκηνή αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα
- ▶ Επανήλθε μετά το 1900 – απόρροια κινημάτων που αντιτάσσονταν στον νατουραλισμό

Ανοικτή σκηνή που συνδέεται με τους θεατές

Έχει πλατφόρμες που συνδέουν τους θεατές.

Θέατρο αρένας

- ▶ Σκηνή που επιτρέπει μεγάλο βαθμό αλληλεπίδρασης μεταξύ σκηνης και θεατών, παρόλο που παραμένει η διάκριση ανάμεσα τους
- ▶ Ο χώρος όπου γίνεται η παράσταση είναι απολύτως περικυκλωμένος από τους θεατές
- ▶ Επιτρέπει στοιχειώδη βαθμό σκηνογραφίας
- ▶ Δεν είναι καθιερωμένος χώρος στο δυτικό θέατρο
- ▶ Το συναντάμε σε εφήμερες και αυτοσχεδιαστικές μορφές θεάτρου – θέατρο δρόμου

Περιβαλλοντικό Θέατρο

- ▶ Από τις πιο παλιές και πιο σύγχρονες μορφές θεάτρου
- ▶ Ο όρος περιβαλλοντικό θέατρο – θέατρο περιβάλλοντος [environmental theatre] δημιουργήθηκε από τον Ρίτσαρντ Σέχνερ και περιγράφει οποιονδήποτε τύπο παράστασης όπου οι θεατές κινούνται ελεύθερα και επιλέγουν την οπτική τους γωνία
- ▶ Ευέλικτη διάταξη χώρου και σχέση περφόρμερ / ηθοποιού – θεατή
- ▶ Ο θεατής μπορεί να περικυκλώσει τη δράση και, αντίστροφα, η δράση μπορεί να περικυκλώσει τον θεατή
- ▶ Παρά την εγγύτητα θεατές και ηθοποιοί / περφόρμερ καταλαμβάνουν εντελώς ξεχωριστούς χώρους, που δεν είναι συνάρτηση της φυσικής απόστασης

National Theatre

<https://www.nationaltheatre.org.uk/about-the-national-theatre/history>

National Theatre

- ▶ Έχει τρεις σκηνές
  - ▶ Olivier (από τον Λώρενς Ολίβιε)
  - ▶ Lyttelton
  - ▶ Cottlesloe
-

Olivier

1150 θέσεις

1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

STALLS

1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Lyttelton

National Theatre

890 θέσεις

Dorfman
πρώην Cottlesloe
450 θέσεις

